

2 / 2022

RAPPORT

Studiebarometeret 2021

Dokumentasjonsrapport

2022

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Studiebarometeret 2021
Forfatter(e)	Kjersti Stabell Wiggen
Dato	08.02.2022
Rapportnummer	2-2022
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

Den nasjonale studentundersøkelsen Studiebarometeret gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Data fra undersøkelsen publiseres på www.studiebarometeret.no. Data formidles også direkte til universitetene og høyskolene.

Formålet er å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i høyere utdanning og gi informasjon om studentenes opplevde studiekvalitet. Høsten 2021 ble Studiebarometeret gjennomført for niende gang. Over 30 000 studenter deltok, noe som utgjør 41 prosent av alle som fikk tilsendt undersøkelsen.

Denne rapporten beskriver gjennomføringen av undersøkelsen; arbeidet i forkant, underveis og i etterkant av datainnsamlingen. Rapporten tar blant annet for seg tidsbruk i skjemautfyllingen, frafall og svarinngang. Rapporten beskriver også manglende svar og andre relevante aspekter knyttet til hvordan studentene har besvart spørsmålene, i tillegg til terskelverdier for publisering av resultater på studieprogramnivå på www.studiebarometeret.no.

Innhold

1 Om Studiebarometeret.....	6
1.1 Hvem inngår i undersøkelsen?.....	6
2 Spørreskjemaet	6
2.1 Generelt om skjemaet.....	6
2.2 Utviklingen av skjemaet	7
3 Gjennomføring	9
3.1 Datagrunnlaget	9
3.2 Markedsføring og oppfølging	10
3.3 Personvern	13
4 Svarinngang.....	14
4.1 Totalt	14
4.2 Institusjonsnivå	15
4.3 Utdanningstyper	16
4.4 Hvem besvarte undersøkelsen?.....	18
4.5 Tidsbruk.....	20
4.6 Frafall underveis i utfyllingen.....	20
5 Bearbeiding av data i etterkant	22
6 Indeksene i Studiebarometeret	23
7 Studieprogrammene og nettportalen	24
7.1 Studieprogrammer og terskelverdier.....	25
7.2 Sammenslåing av data og visning i nettportalen	25
Vedlegg 1 – Oversikt over spørreskjema.....	27
Vedlegg 2 – E-postinvitasjon.....	28

Sammendrag

Den nasjonale studentundersøkelsen Studiebarometeret ble gjennomført for niende gang høsten 2021. Studiebarometeret gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Litt over 30 000 studenter svarte på undersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på 41. Dette er lavere enn 2020 (44 prosent). Den lavere svarprosenten må ses i sammenheng med koronapandemien og de utfordringene dette har ført til.

Undersøkelsen dekker så godt som alle norske universiteter og høyskoler, og totalt inngår omtrent 1 800 studieprogrammer på bachelor- og mastergradsnivå.

Datainnsamlingen ble gjennomført fra 21. oktober til 21. november. Invitasjon til undersøkelsen og påminnelser om deltakelse ble sendt ut via både e-post og SMS.

Koronapandemien medførte naturlig nok noen endringer i hvordan det ble reklamert for, og informert om, Studiebarometeret. Den tydeligste endringen er at det ikke ble distribuert fysisk kampanjemateriell.

I gjennomsnitt tok det om lag 16 minutter for respondentene å besvare undersøkelsen, men tidsbruken varierte etter om respondentene besvarte spørsmål om praksis og om de valgte å svare på fritekstspørsmålene.

De fleste som startet på undersøkelsen fullførte spørreskjemaet, men det var et frafall underveis i utfyllingen på om lag 18 prosent for de faste spørsmålene i Studiebarometeret og om lag 22 prosent for spørsmålene om nettbasert undervisning og fysisk og sosialt læringsmiljø under koronapandemien (disse var plassert i den siste halvdel av spørreskjemaet).

Med utgangspunkt i bakgrunnsdata har vi gjennomført en frafallsanalyse hvor vi sammenligner de som svarte på undersøkelsen med populasjonen. Konklusjonen er at resultatene fra undersøkelsen er tilstrekkelig representative for populasjonen etter kjente kjennemerker selv om kvinner er noe overrepresentert blant respondentene.

For at et studieprogram skal kunne vises med resultater fra undersøkelsen i portalen, må det nå en terskelverdi for antall svarende fra studiet. For å kunne vise resultater for flest mulig studieprogram slår vi hvert år sammen data for studieprogrammer som ikke når terskelverdiene i inneværende år, med data fra året før. Totalt viser vi svardata for 1 352 studieprogram i nettportalen fra årets undersøkelse. Dette utgjør 75 prosent av alle studieprogrammene i populasjonen.

1 Om Studiebarometeret

Studiebarometeret er en nasjonal studentundersøkelse som gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. I undersøkelsen kartlegger vi studentenes oppfatninger om kvalitet i studieprogrammer ved norske høyskoler og universiteter. Formålet med Studiebarometeret er å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i høyere utdanning og gi nyttig informasjon om studiekvalitet. Den ble gjennomført for niende gang høsten 2021. Dette året inkluderte spørreskjemaet flere egne spørsmål om nettbasert undervisning og fysisk og sosialt læringsmiljø under koronapandemien.

1.1 Hvem inngår i undersøkelsen?

Samtlige institusjoner som tilbyr høyere utdanning i Norge, blir hvert år invitert til å delta i Studiebarometeret. Undersøkelsen omfatter studieprogram på bachelor- og mastergradsnivå som tilbys i Norge og som varer i minst tre semester. Dette inkluderer ordinære bachelor- og mastergradsstudier samt 4-, 5- og 6-årige profesjonsutdanninger som lektorprogram, sivilingeniør, medisin, veterinær og lignende. I 2021 deltok alle universiteter og statlige høyskoler, med unntak av de militære utdanningsinstitusjonene. De aller fleste private høyskolene deltok også.

Studiebarometeret 2021 omfatter 40 institusjoner med til sammen 1 792 studieprogrammer, fordelt på 880 bachelorprogrammer og 912 masterprogrammer.

Alle studenter i sitt 2. studieår på bachelor- og mastergradsprogrammer som er registrert som studenter i høstsemesteret, inngår i undersøkelsen. På lengre profesjonsutdanninger og femårige masterprogrammer spør vi studenter på 2. og 5. studieår. Undersøkelsen omfatter ikke studenter som er i permisjon. Høsten 2021 utgjorde dette en populasjon på ca. 73 700 studenter.

2 Spørreskjemaet

2.1 Generelt om skjemaet

Spørreskjemaet inneholder en rekke spørsmål om studentenes oppfatninger av kvalitet i studieprogrammene i tillegg til spørsmål om studentenes engasjement, motivasjon og tidsbruk. Formålet med undersøkelsen er å måle studentenes oppfatning av eget studieprogram, ikke hva de tenker om hvert enkelt emne de studerer eller institusjonen de går på. Spørsmålene er derfor primært rettet mot studieprogramnivå, ikke emne- eller institusjonsnivå.

I undersøkelsen ønsker vi å dekke flere temaer, men samtidig uten at spørreskjemaet blir for omfattende. Dette løses ved at om lag $\frac{3}{4}$ av spørreskjemaet er fast, mens om lag $\frac{1}{4}$ kan endres fra år til år. Det gjøres primært ved at hele grupper av tematisk relaterte spørsmål (spørsmålsbatterier) tas ut og inn, avhengig av hva vi ønsker å dekke av tema. Vi kan da stille de samme spørsmålene igjen med noen års mellomrom, selv om spørsmålene ikke er en fast del av undersøkelsen. Tidligere år har den «dynamiske» delen av spørreskjemaet for eksempel omhandlet internasjonalisering, overgangen til høyere utdanning samt en ekstra grundig undersøkelse av praksis. I fjor og i år var det viet ekstra plass til spørsmål knyttet til koronapandemien.

NOKUT har som hovedregel at vi stiller de samme spørsmålene til alle studenter, uavhengig av type studieprogram. Ett unntak er spørsmålene om praksis. Dette stilles bare til studenter som svarer at de har hatt praksis som en del av studieprogrammet de går på. Dette forutsetter at de allerede har hatt (eller er i) praksis på det tidspunktet skjemaet sendes ut.

Undersøkelsen inneholder også noen få enkeltspørsmål, fritekstspørsmål og bakgrunnsspørsmål (kjønn og foreldrenes utdanning). Helt til slutt i skjemaet ber vi respondentene samtykke til at svardataene kan kobles med bakgrunnsopplysninger, og vi spør om NOKUT kan kontakte dem i fremtiden.

Studentene svarer på de aller fleste spørsmålene ved hjelp av en fem-delt Likert-skala fra «Ikke tilfreds (1)» til «Svært tilfreds» (5), «Ikke enig (1)» til «Helt enig (5)» eller «I liten grad (1)» til «I stor grad (5)». Mellom kategoriene har kun merkelappene 2, 3 og 4. På de fleste spørsmålene er det mulig å krysse av for «Vet ikke» eller «Vet ikke / ikke relevant».

Spørsmålene om studieinnsats og betalt arbeid er blant de få unntakene. Her skriver studentene inn timetall. Det er ikke mulig å fylle inn verdier høyere enn 80 timer på spørsmålene om organiserte læringsaktiviteter og egenstudier og 50 timer på betalt arbeid. I slike tilfeller får respondenten opp en feilmelding og må fylle ut en annen verdi for komme videre i skjemaet.

Se Vedlegg 1 for oversikt over temaer og svarkategorier i spørreskjemaet.

Studentene kan velge å besvare spørreskjemaet på bokmål, nynorsk, engelsk eller samisk. Spørreskjemaet for 2021 kan lastes ned via denne lenken: <http://www.studiebarometeret.no/no/artikkel/2>.

2.2 Utviklingen av skjemaet

NOKUT jobber kontinuerlig med å utvikle spørreskjemaet slik at spørsmålene skal være valide og enkle å forstå for respondentene, og på den måten redusere sannsynligheten for målefeil. Overordnet er målsetningen at det samlede settet med spørsmål i undersøkelsen skal fange opp forhold som er sentrale for å oppnå høy utdanningskvalitet.

Pilotering

Skjemaet ble første gang testet i en pilotundersøkelse blant studenter på seks studieprogram vinteren 2013. Utviklingen av spørreskjemaet var basert på erfaringene til blant annet Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), Senter for profesjonsstudier (SPS), Universell, enkelte utdanningsinstitusjoner, NOKUT og kontaktpersoner i sektoren.

Skjemaet ble validert ved hjelp av flere innfallsvinkler: Det ble vurdert av studentgrupper før pilotundersøkelsen, respondentenes kommentarer i skjema ble analysert og det ble foretatt intervjuer av ti respondenter i etterkant. Samlet sett fikk skjemaet gode tilbakemeldinger, men noen justeringer ble gjort.

Endringer i skjemaet og videreutvikling av spørsmål

NOKUT har gjort endringer i spørreskjemaet hvert år siden oppstarten av Studiebarometeret. Som en hovedregel ønsker vi å beholde spørreskjemaet uendret fra år til år, men det er også et behov for å forbedre og videreutvikle enkeltspørsmål eller hele

spørsmålsbatterier. Endringene er basert på egne erfaringer og validitetsanalyser samt innspill fra referansegruppen eller andre i sektoren.

Endringer i spørreskjemaet gjøres i samråd med sektoren, blant annet gjennom Studiebarometerets referansegruppe. Denne består av medlemmer fra Kunnskapsdepartementet (KD), Universitets- og høgskolerådet (UHR), Norsk studentorganisasjon (NSO), Næringslivets hovedorganisasjon (NHO), Statistisk sentralbyrå (SSB), Rådgiverforum Norge, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) og Senter for profesjonsstudier (SPS) ved OsloMet.

I tillegg til endringer på grunn av utvikling av batterier eller enkeltspørsmål er det også alternerende spørsmålsbatterier, som beskrevet tidligere.

Validering av nye spørsmål

NOKUT gjennomfører valideringsundersøkelser av nye spørsmål/spørsmålsbatterier før de tas inn i Studiebarometeret. Dette gjøres for å sikre at dataene er av høy kvalitet. Hensikten er å teste hvorvidt respondentene oppfatter spørsmålene slik de er ment å oppfattes samt andre forhold som er relevante for spørsmålenes reliabilitet og validitet.

Nye spørsmål og endringer i eksisterende spørsmål blir som en hovedregel testet både kvalitativt og kvantitativt. Den kvalitative testingen består av fokusgruppeintervjuer med studenter fra ulike fagområder. Dette gir oss svar på hvordan ulike spørsmålsformuleringer blir forstått og tolket, og hva studentene legger vekt på når de svarer. Den kvantitative testingen gjennomføres som en spørreundersøkelse til en stor gruppe av studenter, der spørreskjemaet består av de nye spørsmålene vi ønsker å teste. Resultatene fra denne testingen brukes til statistiske analyser. I den kvantitative testingen er det også utstrakt bruk av fritekstfelt hvor respondentene blant annet kan svare på hvordan de forsto spørsmålet, noe som også gir oss nyttig informasjon. I sum er de ulike testmetodene svært verdifulle når vi utvikler spørreskjemaet.

Endringer i 2021

I den faste delen av spørreskjemaet er de fleste spørsmålene uendret i 2021. Fysisk læringsmiljø og infrastruktur ble imidlertid lagt inn i spørreskjemaet igjen etter å ha blitt tatt ut i 2020.

I 2020 dekket en betydelig del av skjemaet studentenes situasjon under koronapandemien samt hvordan studentene opplevde at de ulike tiltakene påvirket studietilbudet. Disse spørsmålene konsentrerte seg i hovedsak om det som skjedde i forbindelse med lockdown i vårsemesteret 2020. I 2021 var det fortsatt en situasjon der samfunnet var preget av koronapandemien, og en stor del av populasjonen til Studiebarometeret har kun opplevd å være studenter under disse forholdene. Undervisningstilbud, nettbasert undervisning og fysisk og sosialt læringsmiljø under koronapandemien er derfor viet plass i Studiebarometeret i 2021.

Spørsmålene ble utviklet av NOKUT og tok utgangspunkt i analyse av de koronarelaterte spørsmålene i Studiebarometeret 2020 justert opp mot hvordan situasjonen har vært for studentene siden høsten 2020.

I tillegg ble det inkludert et spørsmålsbatteri om læringsutbyttebeskrivelser. Resultatene fra dette batteriet benyttes i NOKUTs pågående evaluering av Nasjonalt kvalitifikasjonsrammeverk.

3 Gjennomføring

3.1 Datagrunnlaget

Bakgrunnsopplysninger

NOKUT trenger data om hver enkelt student fra de studieadministrative systemene for å kunne gjennomføre Studiebarometeret. Disse dataene er primært kontaktdata (studentenes private e-postadresser, e-postadresse knyttet til institusjonen og telefonnummer). Via de studentadministrative systemene får NOKUT også noen personlige bakgrunnsvariabler (kjønn, alder, opptaksgrunnlag, karakterdata, statsborgerskap med flere) og en del andre data (navn på institusjon, navn på studieprogram, studieprogramkode, NUS-kode¹ med flere).

NOKUT fikk tillatelse fra hver av institusjonene til å innhente disse dataene fra Felles studentsystem (FS). Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit) har tilgang til FS hos alle institusjonene og foretok uttrekket av data for NOKUT. Unit har hjulpet NOKUT med å utarbeide gode spesifikasjoner for uttak av data. Ved å bruke én aktør til å trekke ut samme type data, med de samme spesifikasjonene, sikres et godt og sammenlignbart datagrunnlag for de fleste institusjonene. I tillegg er dette en svært ressurseffektiv måte å gjøre denne jobben på. Institusjoner som ikke bruker FS, rapporterte tilsvarende data (med de samme spesifikasjonene) direkte til NOKUT. Gjennom Unit og institusjonenes direkte rapportering fikk NOKUT data på om lag 73 700 studenter.

Respondentene må aktivt samtykke til at svardataene fra spørreskjemaet kan kobles til disse bakgrunnsdataene.

I invitasjonen ble det også opplyst om at studentene kunne reservere seg mot bruk av personopplysninger, eller be om at alle personopplysninger skulle slettes. Til sammen 7 studenter ba NOKUT om dette.

Kontroll av datautvalget

Alle dataene ble kontrollert og kvalitetssikret. Dubletter ble fjernet for å unngå utsending til samme student mange ganger og for at studentene kun skal være oppført med ett studieprogram. Ved dubletter blir oppføringen med lavest gradsnivå fjernet, mens ved likt gradsnivå fjernes forekomsten med lavest antall avlagte studiepoeng. En del av problematikken med dubletter skyldes fellesgrader (eller lignende ordninger) der studenter er registrert på samarbeidende program ved to institusjoner. I disse tilfellene spør vi institusjonene hvor disse studentene bør høre hjemme, og vi beholder bare en av oppføringene.

Datakvaliteten er jevnt over god. Data for de fleste variablene (kontaktinformasjon, kjønn, alder, NUS-kode etc.) finnes for nesten alle studentene i målgruppen. Noen av bakgrunnsdataene, for eksempel karakterdata fra videregående opplæring, er imidlertid mer mangelfulle².

¹ NUS-kode (Norsk Utdanning Standard) er en kode for klassifisering av utdanninger.

² For karakterpoeng fra vgs. manglet det data for 27 prosent av populasjonen, og for karaktersnitt fra høyere utdanning manglet det data for 9 prosent av populasjonen.

NOKUT bruker en del ressurser hvert år på å rette feil og unøyaktigheter i den store datamengden. Dette handler for eksempel om feil i NUS-koder og feil registrering av ulike opplysninger om studieprogrammene. I tillegg gjør vi en manuell gjennomgang av strukturen når det gjelder studieprogram og campus. Dette gjøres ofte i samråd med de enkelte institusjonene.

3.2 Markedsføring og oppfølging

For å oppnå best mulig deltagelse i Studiebarometeret ble det jobbet aktivt med markedsføringstiltak overfor studentene, både fra NOKUT og institusjonenes side. Den klart viktigste delen av dette arbeidet ble utført av institusjonene selv. Spesielt kan det nevnes at både NOKUT sentralt og flere institusjoner lokalt hadde svarpremier som ble trukket ut blant respondentene i undersøkelsen. NOKUT trekker 25 vinnere av gavekort blant dem som deltar i undersøkelsen: fem gavekort på 5 000 kroner og 20 gavekort på 1 000 kroner. Blant institusjonene varierer det om de har egne trekninger av svarpremier og hva disse svarpremiene er.

I tillegg brukte institusjonene vesentlig med ressurser på å informere studentene om Studiebarometeret og om betydningen av å svare på undersøkelsen. I denne forbindelse tilbød NOKUT ulike former for digitalt promoteringsmaterieil.

NOKUT sørget for at hver institusjon fikk tilgang til en egen nettside som fortløpende viste svarinnang for hvert studieprogram. Mange læresteder brukte dette verktøyet til å følge opp studieprogram med svak svarinnang i spørreperioden. NOKUT har gode indikasjoner på at dette er et svært nyttig verktøy for institusjonene, og at denne oversikten bidrar til å øke svarprosenten.

NOKUT tilbyr institusjonene fysisk kampanjematerieil som de kan bruke i markedsføringen. Av hensyn til smittevernet ble det ikke sendt ut kampanjematerieil i 2020. I 2021 gjeninnførte vi muligheten for å bestille dette, men hadde noe begrenset utvalg sammenliknet med hvordan det var før pandemien. Det ble derfor også sendt ut en del mindre enn det som var vanlig før pandemien. Av materieil som ble sendt ut kan vi nevne powerbanks, reflekser, penner og sjokolade.

Datainnsamlingen

NOKUT gjennomførte undersøkelsen ved hjelp av spørreverktøyet SurveyXact. Studentene kunne besvare skjemaet via datamaskin, nettbrett eller smarttelefon. Alle studentene fikk tilsendt en e-post med en invitasjon til å delta som inneholdt en lenke til spørreskjemaet.

Svarperioden

NOKUT ønsker å inkludere alle studenter som er registrert i høstsemesteret. Siste frist for å betale semesteravgiften ved en del institusjoner er 30. september, så uttrekk av populasjonen med bakgrunnsopplysninger (som beskrevet tidligere) må skje etter det. Etter at vi har mottatt bakgrunnsopplysningene, må det brukes noe tid på bearbeiding og kvalitetssikring. Perioden oktober–november er godt egnet for datainnsamling ettersom studentene da har rukket å gjøre seg en del erfaringer i løpet av høstsemesteret, samtidig som de ennå ikke er inne i eksamensperioden. Det vil likevel være noen studieprogrammer der denne svarperioden ikke er optimal, for eksempel der studenter er ute i praksis i det samme tidsrommet.

Datainnsamlingen i 2021 ble gjennomført fra 21. oktober til 21. november. I 2013–2016 var svarperioden om lag to uker tidligere, men den ble flyttet i 2017 etter innspill fra noen institusjoner om at bakgrunnsopplysningene da ville kunne være av bedre kvalitet. Årsaken er at det forekommer en del etterregistreringer og endringer de to første ukene etter 30. september og frem til rapporteringstidspunktet til DBH 15. oktober³.

Utsendelse av lenke til spørreundersøkelsen

Studentene fikk tilsendt invitasjon med unike lenker til undersøkelsen både via deres private e-postadresser og e-postadressen knyttet til institusjonen samt via SMS. I tillegg kunne studenter med registrert telefonnummer få tilgang til undersøkelsen ved å taste inn mobilnummeret sitt på Studiebarometerets påloggingsside («iframe»). Innholdet i e-posten med invitasjonen ligger i vedlegg 2.

Hver student har et unikt skjema som det gis tilgang til via lenken som sendes ut til hver enkelt. Studentene kan endre besvarelsen når som helst i svarperioden, og det er den sist endrede versjonen av besvarelsen som lagres. Det er ikke mulig for en student å sende inn flere besvarelser. Studentene kan også velge å besvare delvis, for eksempel ved å kun svare på de første spørsmålene. Alle svar blir lagret.

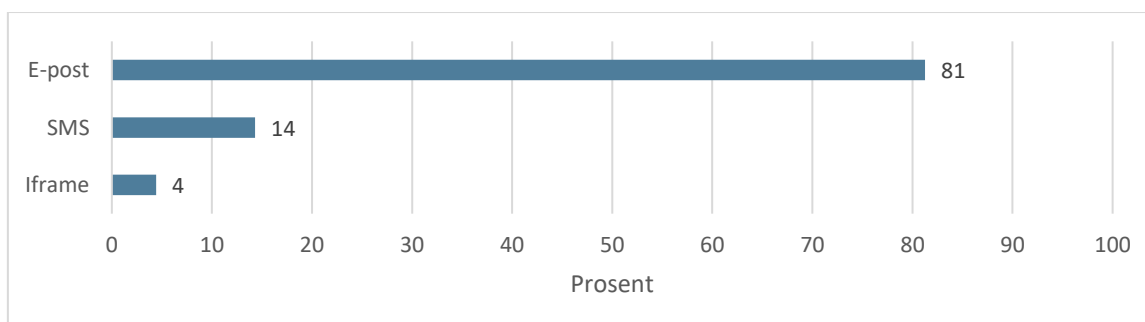
Studenter som ikke hadde besvart skjemaet eller bare hadde besvart delvis, fikk tilsendt påminnelser på e-post og SMS. Tabell 3.1 gir en oversikt over de ulike utsendelsene.

Tabell 3.1 Oversikt over utsendelser, Studiebarometeret 2021.

Dato	Utsending
21. oktober	Invitasjon sendt til privat e-post
25. oktober	Påminnelse sendt til institusjons-e-post
28. oktober	Påminnelse sendt til privat e-post
1. november	Påminnelse sendt på SMS
4. november	Påminnelse sendt til privat e-post
21. november	Datainnsamling avsluttet

I tillegg til de planlagte påminnelsene ble det sendt noen ytterligere påminnelser mot slutten av datainnsamlingen etter avtale med enkelte institusjoner.

Figur 3.1 Andel svar via de ulike kanalene for pålogging til undersøkelsen.

³ NSDs Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) er opprettet på initiativ fra Kunnskapsdepartementet og inneholder et bredt spekter av informasjon om den tertiære utdanningen i Norge. Datatilbudet er offentlig tilgjengelig og brukes bl.a. til forskningsformål og som styringsparameter for Kunnskapsdepartementets arbeid i utdannings- og forskningssektoren.

Figur 3.1 viser hvordan svarene fordeler seg på de tre kanalene for pålogging/besvarelse av undersøkelsen (e-post, SMS eller iframe).

81 prosent av studentene som svarte på undersøkelsen gjorde det ved å klikke på lenken de fikk i e-posten, 14 prosent svarte via lenke på SMS og 4 prosent via innloggingsløsningen «iframe». Av de ekstra påminnelsene til studenter ved enkelte institusjoner, ble flest sendt på SMS. Dette gjorde at bruken av SMS økte i 2021 sammenliknet med tidligere år.

Tekniske hensyn og utfordringer

Det er usikkert om studentene sjekker e-postadressen knyttet til institusjonen like ofte som de sjekker sin private e-postadresse. Mye tyder på at det er den private e-postadressen studentene primært bruker. Derfor ble første invitasjon til å delta i undersøkelsen sendt til studentenes private e-postadresse samt to av påminnelsene.

Det er en risiko for at ulike e-postleverandører (Gmail, Outlook, osv.) kan oppfatte utsendelsen som søppelpost («spam») slik at e-postene ikke kommer frem i innboksen til mottakerne. NOKUT samarbeider med institusjonene for å sikre at e-postene vi sender til studentenes e-postadresse på institusjonen, ikke blir stoppet av institusjonenes filter. På tross av dette tiltaket er det alltid en viss usikkerhet knyttet til om e-postene som kommer frem, faktisk blir lest av mottakerne.

En påminnelse ble sendt via SMS. Utsending av SMS er langt sikrere når det gjelder å faktisk nå mottakerne, og den tekniske løsningen for å sende ut SMS fungerer godt. Utfordringen med denne løsningen er at en del studenter kan oppfatte en SMS som mer pågående sammenlignet med en e-post. Vi er derfor tilbakeholdne med bruk av SMS. Det er også en utfordring at det ikke er plass til særlig mye tekst i en SMS. Dermed er det vanskelig å gi mottakerne god informasjon om undersøkelsen og hva den handler om. En annen ulempe med utsending av SMS er at det er koster penger per SMS sendt.

Svarinngang over tid

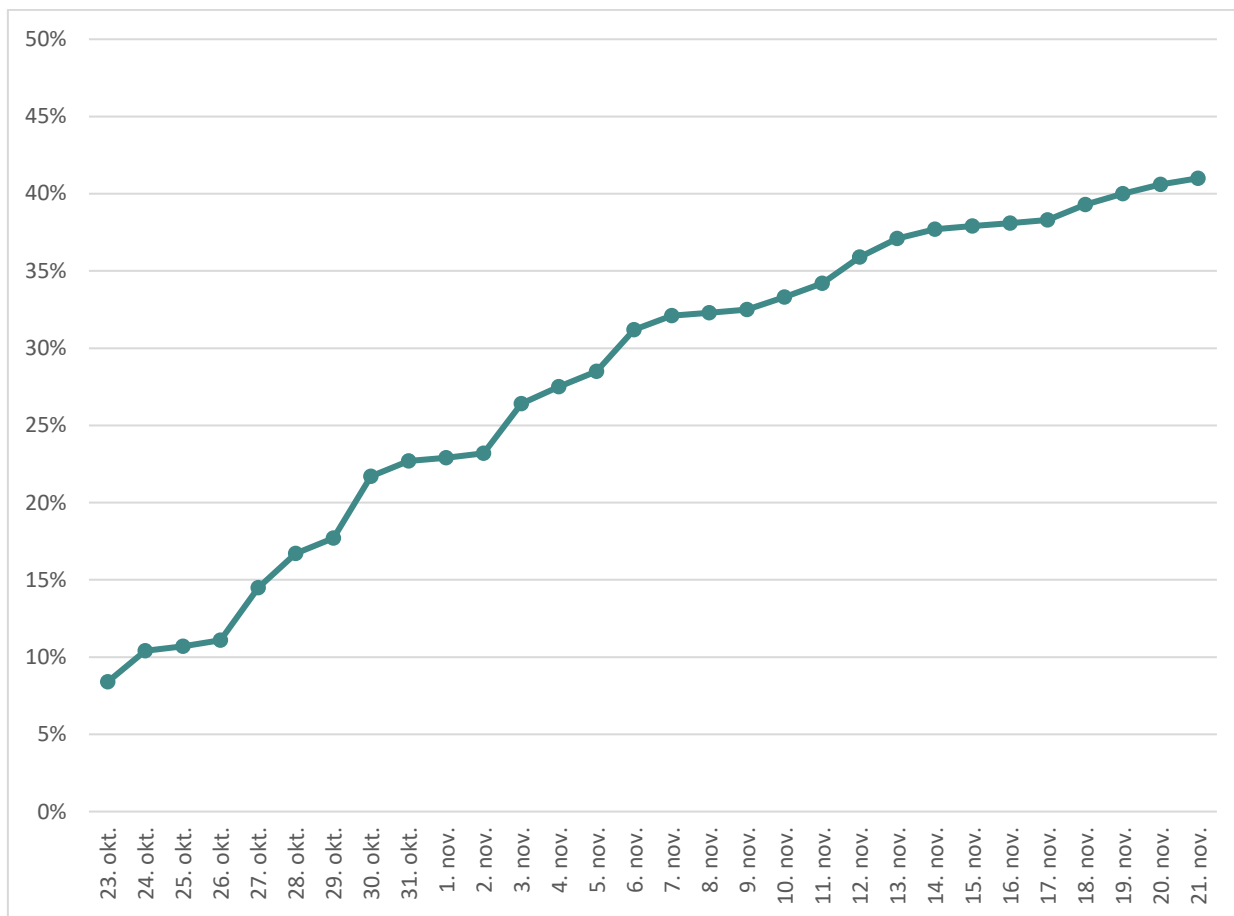
Figur 3.2 viser svarinngangen over tid gjennom datainnsamlingsperioden. Hvert punkt viser svarprosenten ved utløpet av den aktuelle dagen.

Det var en jevn økning i svarprosent gjennom hele datainnsamlingsperioden, men med markante hopp i svarprosenten de dagene det ble sendt ut påminnelser. I tillegg til de planlagte påminnelsene ble det sendt ut ekstra påminnelser 10., 16. og 17. november.

Trenden gjennom datainnsamlingsperioden følger samme mønster som vi har sett tidligere år. Svarprosenten var på 8 prosent etter den første dagen i datainnsamlingen. Dette er omtrent på nivå med tidligere år. Når den endelige svarprosenten endte lavere i 2021 (41 prosent, sammenlignet med 44 prosent i 2020 og 49 prosent i 2019), skyldes det derfor at økningen gjennom perioden ikke var like stor.

I løpet av datafangsten var det noen få studenter (kun 15) som ikke ønsket flere påminnelser. Disse tok direkte kontakt med NOKUT. I slike tilfeller sørger vi for at de ikke får flere henvendelser fra oss, men de inngår fortsatt som en del av datagrunnlaget, blant annet for å kunne beregne en reell svarprosent.

Figur 3.2 Kumulativ svarprosent etter dato, Studiebarometeret 2021.

3.3 Personvern

På oppdrag fra NOKUT har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregulverket. All informasjon behandles konfidensielt, og det offentliggjøres ikke informasjon som gjør det mulig å identifisere den som svarer. Det samles ikke inn sensitive personopplysninger.

Personopplysninger (studentenes e-postadresser og telefonnummer) overføres fra Unit og fra noen enkeltinstitusjoner til NOKUT. Dette overføres som krypterte og passordbeskyttede filer. Personopplysningene (som for eksempel alder og kjønn) beholdes og kobles med svardata kun for de studentene som aktivt samtykker til en slik kobling.

Bare de mest sentrale medarbeiderne i prosjektet Studiebarometeret i NOKUT har adgang til personopplysningene. Dataene lagres i spørreverktøyet SurveyXact og på lokale servere. Tilgangen er begrenset av personlige brukernavn og passord. Det overføres ikke data til nettportalen (Studiebarometeret.no) som kan gjøre det mulig å identifisere enkeltpersoner. Til denne portalen og dens underliggende database overføres data som er aggregert opp til programnivå, uten informasjon om respondentenes alder, kjønn etc.

Direkte personidentifiserbar informasjon (IP-adresser, e-postadresse og telefonnummer) slettes i etterkant av datainnsamlingen.

4 Svarinngang

4.1 Totalt

Svarprosenten beregnes ut fra antall respondenter som har besvart minst ett spørsmål i undersøkelsen. Tabell 4.1 viser antall i populasjonen og antall respondenter fra 2013–2021.

Tabell 4.1 Svarprosent, Studiebarometeret 2013–2021.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall i populasjonen	55 008	58 753	60 891	63 674	64 191	65 067	65 120	69 398	73 707
Antall respondenter	17 590	24 634	28 710	28 740	30 850	31 256	31 927	30 250	30 222
Svarprosent	32 %	42 %	47 %	45 %	48 %	48 %	49 %	44 %	41%

I 2013 besvarte 32 prosent av studentene som fikk invitasjon til undersøkelsen. I 2014 svarte 42 prosent, og i 2015 økte andelen til 47 prosent. Svarprosenten sank derimot til 45 prosent i 2016, i stor grad på grunn av uforutsette tekniske utfordringer. I 2017–2019 økte svarprosenten igjen og lå på 48–49 prosent. I 2020 gikk svarprosenten ned og endte på 44 prosent, og i 2021 gikk den ytterligere ned til 41 prosent.

Tabell 4.1 viser også at populasjonen har økt siden 2013. Årsakene til dette er at flere institusjoner har blitt med i undersøkelsen, i tillegg til at antall studenter i Norge har økt i perioden. Selv om svarprosenten har dalt litt i 2020 og 2021, ser vi at *antall* respondenter er omtrent like mange som i perioden 2017–2019.

Vi tror at økningen i svarprosent fra 2013 skyldes at Studiebarometeret har blitt mer og mer kjent, og at stadig flere institusjoner jobber målrettet for å øke svarinngangen blant sine studenter. Studiebarometeret brukes i økende grad av institusjonene i deres interne kvalitetsarbeid. Samtidig har også undersøkelsen blitt stadig bedre kjent blant studentene.

Nedgangen i svarprosent i 2020 og 2021 skyldes antageligvis koronapandemien. Det kan ha vært mer utfordrende å informere studentene om undersøkelsen og oppmuntre dem til å svare. For det andre kan det også ha vært et innslag av «undersøkelsestrøtthet» blant studentene ettersom det ble gjennomført flere spørreundersøkelser i forbindelse med koronasituasjonen. Når dette tas i betraktning, er NOKUT fornøyd med å ha oppnådd en svarprosent på 41 i 2021. Svarprosenten har størst betydning på det enkelte studieprogram, og høy svarprosent er viktigst for små studieprogrammer.

4.2 Institusjonsnivå

Det er stor variasjon i svarprosenten mellom de ulike institusjonene, se tabell 4.2.

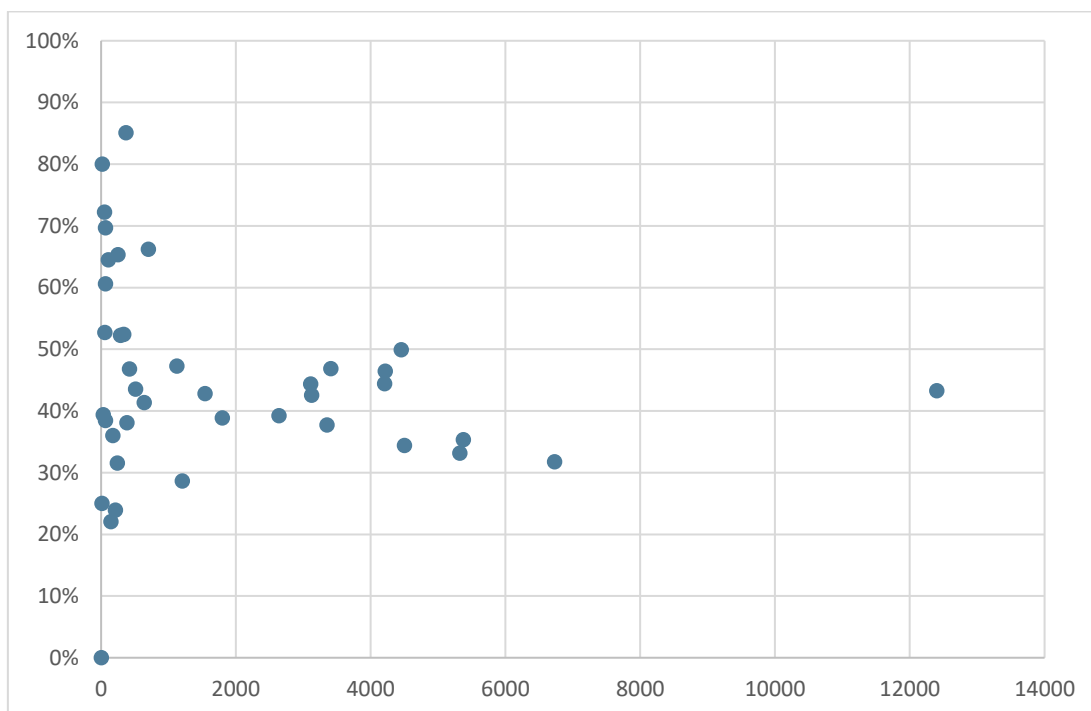
Tabell 4.2 Antall i populasjonen og svarprosent, per institusjon. Studiebarometeret 2021.

Institusjon	Antall i populasjonen	Antall svarende	Svarprosent
Ansgar høyskole	107	69	64 %
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	244	77	32 %
Atlantis Medisinske Høgskole	33	13	39 %
Barratt Due musikkinstitut	20	16	80 %
Bergen Arkitekthøgskole	65	25	38 %
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	369	314	85 %
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	66	40	61 %
Handelshøgskolen BI	4 503	1 548	34 %
Høgskolen i Innlandet	3 125	1 329	43 %
Høgskolen i Molde - Vitenskapelig høgskole i logistikk	643	266	41 %
Høgskolen i Østfold	1 542	660	43 %
Høgskulen for grønn utvikling	4	0	0 %
Høgskulen i Volda	701	464	66 %
Høgskulen på Vestlandet	4 219	1 960	46 %
Høyskolen Kristiania	3 112	1 380	44 %
Høyskolen for Ledelse og Teologi	66	46	70 %
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS	175	63	36 %
Kunsthøgskolen i Oslo	213	51	24 %
Lovisenberg diakonale høgskole	336	176	52 %
MF vitenskapelig høyskole	251	164	65 %
NLA Høgskolen	512	223	44 %
NSKI Høyskole	54	39	72 %
NTNU - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	12 404	5 370	43 %
Nord universitet	2 640	1 035	39 %
Norges Handelshøyskole	1 207	346	29 %
Norges idrettshøgskole	289	151	52 %
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	1 802	700	39 %
Norges musikkhøgskole	145	32	22 %
Oslo Nye Høyskole	386	147	38 %
OsloMet - storbyuniversitetet	5 377	1 901	35 %
Politihøgskolen	421	197	47 %
Steinerhøgskolen	55	29	53 %
Sámi allaskuvla/Sámi University of Applied Sciences	16	4	25 %
UiT Norges arktiske universitet	4 456	2 223	50 %
Universitetet i Agder	3 351	1 264	38 %
Universitetet i Bergen	5 325	1 765	33 %
Universitetet i Oslo	6 732	2 138	32 %
Universitetet i Stavanger	3 410	1 598	47 %
Universitetet i Sørøst-Norge	4 208	1 868	44 %
VID vitenskapelige høgskole	1 123	531	47 %

De tre institusjonene med høyest svarprosent var Dronning Mauds Minne Høgskole (85 prosent), Høgskolen Barratt Due (80 prosent) og NSKI Høgskole (72 prosent). De to sistnevnte institusjonene har godt under 100 svarende. Blant institusjonene med flere enn 100 svarende varierer svarprosenten fra 29 til 85 prosent.

Figur 4.1 viser svarprosenten og antall studenter per institusjon som var representert i Studiebarometeret 2021. Det er naturlig nok langt større spredning i svarprosent blant de små institusjonene, her finner vi både høye og lave svarprosenter. De større institusjonene ligger mer på midten, som naturlig nok blir det nasjonale snittet.

Figur 4.1 Svarprosent per institusjon, Studiebarometeret 2021.

4.3 Utdanningstyper

NOKUT bruker noen ekstra variabler for analyseformål. En av disse er variabelen «utdanningstype» som deler inn studieprogrammene i grupper basert på sentrale fagområder. Denne er har NOKUT har utviklet for analyseformål. Utdanningstypene ligner på kategorien «faggrupper» i Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS), men er tilpasset de programmene/fagene som inngår i Studiebarometeret. Kategoriseringen ble endret i 2020.

Tabell 4.3 Svarprosent per utdanningstype, Studiebarometeret 2021.

Utdanningstype	Antall i populasjonen	Antall svarende	Svarprosent
Arkeologi	167	58	35 %
Arkitektur	623	230	37 %
Barnehagelærer	2 575	1 338	52 %
Barnevern	829	388	47 %
Bildende kunst og kunsthåndverk	978	427	44 %
Bioingeniør	278	224	81 %
Biologi	1 279	577	45 %
Ergo- og fysioterapi	645	451	70 %
Ernæring og folkehelse	699	347	50 %
Fag- og yrkesfaglærer	492	226	46 %
Farmasi	364	180	49 %
Filosofi	161	40	25 %
Fysikk	231	98	42 %
Geografi	230	93	40 %
Geologi	361	167	46 %
Grunnskolelærer	4 420	1 968	45 %
Handel og markedsføring	1 501	509	34 %
Helse- og sosialfag, andre	2 708	1 214	45 %
Historie	692	211	30 %
Historisk-filosofiske fag, andre	24	8	33 %
Hotell- og reiselivsfag	423	169	40 %
Humanistiske fag, andre	1 021	385	38 %
Idrett	1 103	514	47 %
Informasjons- og datateknologi	3 154	1 106	35 %
Ingeniør	3 540	1 536	43 %
Juridiske fag	2 563	814	32 %
Kjemi	453	203	45 %
Lektor	1 848	688	37 %
Matematikk og statistikk	250	119	48 %
Medie- og informasjonsfag	1 459	710	49 %
Medisin	1 330	480	36 %
Musikk, dans og drama	1 102	511	46 %
Naturvitenskapelige fag, andre	1 390	633	46 %
Odontologi	316	170	54 %
Pedagogikk	2 226	734	33 %
Primærnæring	480	259	54 %
Psykologi	2 176	880	40 %
Religion	579	324	56 %
Samferdsel og sikkerhet	1 794	720	40 %
Samfunnsfag, andre	715	271	38 %
Samfunnsøkonomi	565	187	33 %
Sivilingeniør	4 349	1 865	43 %
Sosialantropologi	268	84	31 %
Sosialt arbeid	989	488	49 %
Sosiologi	589	223	38 %
Språk	1 018	373	37 %
Statsvitenskap	1 849	696	38 %
Sykepleie	4 876	2 146	44 %
Vernepleie	996	426	43 %
Økonomiske og administrative fag	11 029	3 754	34 %

Vi ser store forskjeller i svarinngangen mellom utdanningstypene – fra 25 til 81 prosent. Det er vanskelig å si noe om årsaksforholdene, men sannsynligvis kan det ha sammenheng med hvilke utdanningstyper som tilbys på hvilke institusjoner. Som vist i Tabell 4.2 er det stor variasjon i svarprosent mellom institusjonene. Noen institusjoner jobber mer med å motivere til deltakelse enn andre institusjoner, og for små institusjoner kan den jobben være enklere enn ved store institusjoner. Det kan også være at studenter innen noen utdanningstyper har høyere svartilbøyelighet enn andre.

Som vi også så for institusjonene er det også her langt større spredning i svarprosent blant utdanningstyper med få studenter, her finner vi både høye og lave svarprosent. Svarprosenten innen utdanningstypene med mange studenter ligger mer på midten.

4.4 Hvem besvarte undersøkelsen?

I tabell 4.4 viser vi statistikk for populasjonen, altså alle som mottok undersøkelsen, og nettoutvalget, altså de som svarte på undersøkelsen (besvarte minst ett spørsmål), ut ifra noen sentrale bakgrunnsvariabler.

Tabell 4.4 Populasjon og nettutvalg. Prosent. Studiebarometeret 2021.

	Populasjon	Nettutvalg	Differanse
I alt	100,0	100,0	
Kjønn			
Menn	41,2	36,0	-5,2
Kvinner	58,8	64,0	5,2
Nivå/Fagfelt			
Bachelor	100,0	100,0	
Helse-, sosial- og idrettsfag	25,3	29,4	4,1
Humanistiske og estetiske fag	9,2	9,2	-0,1
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	9,3	10,0	0,7
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	18,2	18,0	-0,2
Primærnæringsfag	0,9	1,1	0,3
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	2,5	2,7	0,1
Samfunnsfag og juridiske fag	13,0	12,1	-0,9
Økonomiske og administrative fag	21,6	17,6	-4,0
Master	100,0	100,0	
Helse-, sosial- og idrettsfag	14,6	15,0	0,4
Humanistiske og estetiske fag	6,6	6,8	0,2
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	24,0	25,4	1,5
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	25,3	26,8	1,5
Primærnæringsfag	0,5	0,6	0,1
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	1,6	1,3	-0,3
Samfunnsfag og juridiske fag	15,5	14,2	-1,3
Økonomiske og administrative fag	12,0	10,0	-2,0
Alder (gjennomsnitt)	25,6	25,5	-0,1
Karakterpoeng VGS (gjennomsnitt)	43,4	43,9	0,5

Forskjellen mellom populasjon og nettutvalg når det kommer til de kjente bakgrunnsvariablene vi ser på her, er svært liten. Kvinner og bachelorstudenter innenfor helse-, sosial- og idrettsfag er noe overrepresentert blant dem som svarte sammenlignet med hele populasjonen. Menn og studenter innenfor økonomiske og administrative fag, særlig på bachelornivå, er noe underrepresentert. Det er praktisk talt ingen forskjell når det gjelder alder og karakterpoeng fra videregående (karakterpoeng går fra 20 til 60).

Alt i alt indikerer dette at resultatene fra undersøkelsen er representative langs de variablene vi her ser på. I analysesammenheng bør en likevel være klar over de forskjellene som vises i tabellen, for eksempel dersom analysene inkluderer variabler der det er store kjønnsforskjeller.

4.5 Tidsbruk

Ved utsendelse av spørreskjemaet til studentene indikerte vi at det ville ta ca. 10–15 minutter å gjennomføre besvarelsen. Studentene kan starte å besvare skjemaet, ta en pause og fortsette senere. I mellomtiden kan skjemaet stå åpent, eller det kan lukkes og åpnes igjen. Med noen få unntak er det mulig å hoppe over enkeltspørsmål.

I beregningen av tidsbruk på utfylling av skjema har vi bare inkludert de som gjennomførte undersøkelsen på under 30 minutter. På den måten unngår vi at beregningen av tidsbruk påvirkes kraftig av de som har tatt lange pauser i utfyllingen. Flere av respondentene har en registrert tidsbruk på flere timer. Det er ikke mulig for oss å registrere pauser i utfyllingen eller bare registrere «aktiv tid».

Gjennomsnittlig tidsbruk var på 16 minutter i 2021. For de som ikke svarte på fritekstspørsmålene, var gjennomsnittlig tidsbruk i skjemaet 14,5 minutter. Dette var noe høyere tidsbruk enn forventet. Det er derfor ønskelig å få redusert mengden spørsmål i neste undersøkelse.

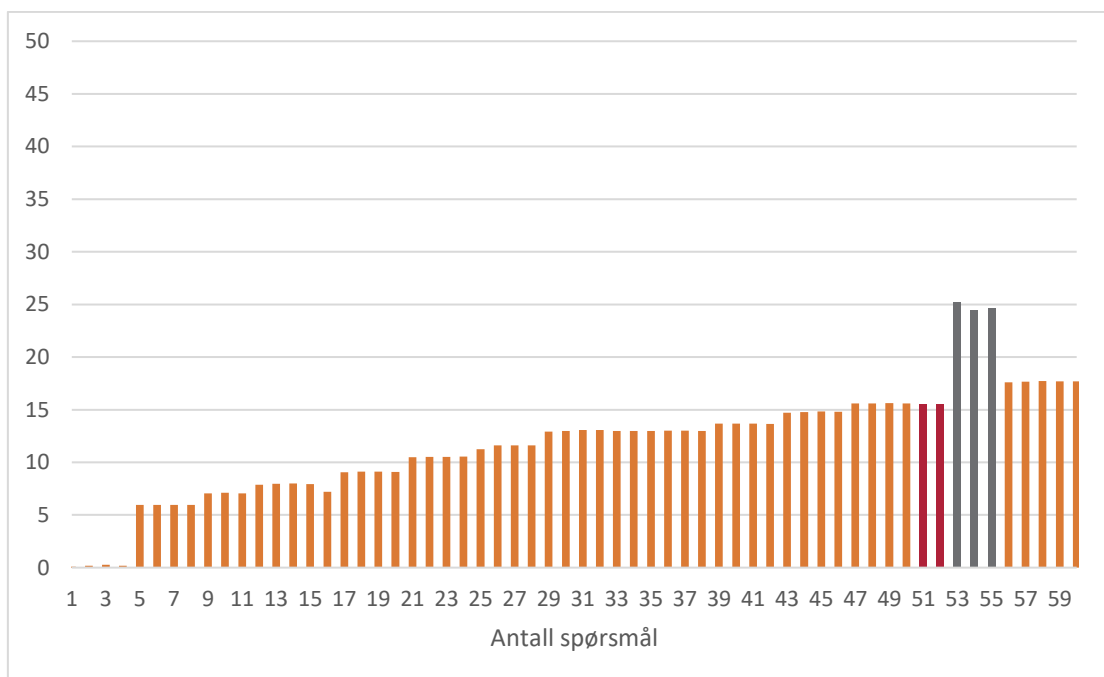
4.6 Frafall underveis i utfyllingen

Om lag 30 000 studenter svarte på minst ett spørsmål i undersøkelsen. Fire spørsmål var obligatoriske å fylle ut: To bakgrunnsspørsmål, ett om nettundervisning under koronapandemien og ett om læringsutbyttebeskrivelser. Disse var obligatoriske fordi studentenes svar hadde betydning for hvilke spørsmål de mottok senere om disse temaene. I tillegg var også de to spørsmålene under overskriften *overordnet tilfredshet* obligatoriske: «Jeg går på det studieprogrammet jeg helst vil gå på» og «Jeg er, alt i alt, tilfreds med studieprogrammet jeg går på».

Vi måler frafall underveis ved å se på spørsmålet om overordnet tilfredshet. Da har vi et fast målepunkt fra år til år, og dette spørsmålet er plassert omtrent på samme sted i den faste delen av spørreskjemaet fra år til år. I 2020 var frafallet underveis i utfyllingen av skjemaet på 20 prosent av de som startet å svare på undersøkelsen, målt ved dette spørsmålet, mens det i 2021 var på 16 prosent.

Figur 4.2 viser andel «missing» for hvert av de faste spørsmålene i spørreskjemaet i 2021.

Figur 4.2 Andel missing per spørsmål, Studiebarometeret 2021

Det faller fra flere respondenter jo lenger ut i undersøkelsen de kommer. Dette er ikke overraskende, da man vil forvente at en del respondenter vil gå lei underveis i undersøkelsen og ikke fullfører, og at tendensen vil øke jo flere spørsmål de har svart på. Det er verdt å merke seg at beregningen av «ikke besvart» inkluderer både de som har lukket skjemaet i nettleseren og dermed ikke svarer på flere spørsmål og de som fortsatt henger med i utfyllingen, men av en eller annen grunn ikke besvarer ett eller flere spørsmål.

Det er et stort hopp i frafallet etter første spørsmålsbatteri. Dette mønsteret kjenner vi også igjen fra tidligere år.

De to røde søylene er de to obligatoriske spørsmålene «Jeg går på det studieprogrammet jeg helst vil gå på» og «Jeg er, alt i alt, tilfreds med studieprogrammet jeg går på». De tre høyeste søylene, markert i grått, er de tre spørsmålene om gjennomsnittlig tidsbruk på henholdsvis organiserte læringsaktiviteter, egenstudier og betalt arbeid. Disse har alltid en langt høyere andel «missing» enn de andre spørsmålene. Det skyldes både at spørsmålene i seg selv er mer krevende å svare på⁴, i tillegg til at det ikke er mulig å svare «Vet ikke» eller «Ikke relevant», som studentene har mulighet til på nesten alle andre spørsmål. De som enten ikke kan eller ikke vil svare her, blir dermed registrert som «ikke besvart», og det vil naturlig gi en høyere andel «ikke besvart» enn de andre spørsmålene.

Etter de faste spørsmålene kom spørsmålene knyttet til fysisk og sosialt læringsmiljø under koronapandemien og nettbasert undervisning. Andel «missing» på disse spørsmålene var 22 prosent (ikke vist i figuren).

Frafallet underveis i spørreskjemaet er lavere i 2021 sammenlignet med 2020.

⁴ Spørsmålene skiller seg ut ved å kreve at studentene skriver inn et tall i stedet for å krysse av for et forhåndsdefinert alternativ. I tillegg er det kognitivt krevende å komme frem til tallet man skal fylle inn.

5 Bearbeiding av data i etterkant

Etter at datafangsten er over, sitter NOKUT på en betydelig mengde informasjon om studiekvaliteten og studiehverdagen i norsk høyere utdanning. Dette er informasjon av interesse for flere, og derfor tilrettelegger NOKUT data for en rekke formål, slik som:

- Anonymiserte rådata til institusjonene, slik at institusjonene kan gå dypere inn i tallmaterialet som gjelder studieprogrammene ved egen institusjon.
- Grafiske rapporter til institusjonene, slik at det er lettere å få en overordnet oversikt over resultatene.
- Fil med anonymiserte institusjonsspesifikke data til Unit, som gjør dette tilgjengelig i Tableau⁵, slik at hver institusjon kan se sine data der.
- Individdata som oversendes til og lagres hos NSD – Norsksenter for forskningsdata AS, tilgjengelig for analyse- og forskningsformål.
- Visning i nettportalen:
 - Ordinær visning
 - Tidsseriemodus
 - Detaljert visning⁶

Videre foretar NOKUT egne analyser og rapporteringer av resultatene fra undersøkelsen, der områder av spesiell interesse eller aktualitet analyseres nærmere. Dette kan dreie seg om problemstillinger som ønskes undersøkt av institusjonene, media, Kunnskapsdepartementet og eventuelt andre, eller det kan være på grunnlag av interessante observasjoner i undersøkelsen gjort av NOKUT selv. Analysene publiseres på <https://www.nokut.no/studiebarometeret/analyser>.

Tidsserier

Det er spesielt krevende å synkronisere siste års data med data fra tidligere år. Dette er nødvendig for å kunne ha tidsserier på studieprogramnivå i nettportalen og i analyser. Hvert studieprogram må ha samme studieprogramkode og institusjonskode i alle de aktuelle årene. Mange studieprogrammer matcher ikke over tid. Årsakene kan være at de har skiftet studieprogramkode, at studieprogrammet er nytt, at et studieprogram er lagt ned eller at institusjonskoden er skiftet (typisk ved fusjoner). NOKUT tar en manuell gjennomgang av dataene for å fange opp de tilfellene av ikke-match som skyldes ting som endring av studieprogramkode.

Det kan også være endringer i spørsmålsformuleringer som gjør at det blir brudd i tidsserier.

Dubletter

Dubletthåndteringen, som er omtalt tidligere i rapporten, påvirker også databehandlingen i etterkant av undersøkelsen. Fellesgradsdubletter som ble fjernet før utsending av spørreskjema, dupliseres i etterkant slik at svarene deres gjelder begge studieprogrammene de er registrert ved⁷. Dette er gjort i samråd med institusjonene.

⁵ Tableau er et verktøy for presentasjon av data fra ulike kilder og brukes av mange institusjoner innen høyere utdanning.

⁶ Inkluderer bl.a. standardavvik, totalt antall svar og svarfordeling i prosent per spørsmål.

⁷ Dette gjelder kun studenter registrert på fellesgrader som er registrert ved to institusjoner på det tidspunktet undersøkelsen utføres, og det omfatter svært få studenter.

Ferdige datasett

NOKUT opererer med flere parallelle datasett:

- Unike respondenter for 2021, som brukes som basis for egne analyser og oversending til NSD, der forskere kan bestille dataene.
- Alle respondenter for 2021 der svarene for fellesgradsstudenter som skal dupliseres er lagt til. Dette brukes som basis for oversending av data og resultater til institusjonene og som basis for datasettet omtalt i punktet under.
- Data fra flere år som inkluderer dupliserte fellesgradsstudenter. Dette brukes som basis for nettportalen.

Datasettene er nødvendige for å kunne tjene alle formålene nevnt tidligere i rapporten. Datasettene konverteres også til filer med studieprogram som observasjonsenhet i stedet for individ.

6 Indeksene i Studiebarometeret

Spørreskjemaet består av flere spørsmålsbatterier eller grupper av tematisk beslektede spørsmål, hvor hvert av spørsmålene er ment å belyse forskjellige aspekter ved et overordnet fenomen (for eksempel læringsmiljø). I nettportalen og i enkelte analyser presenteres disse spørsmålene samlet i form av indekser. Indeksverdiene er ment å gi et helhetlig bilde av det overordnede fenomenet vi forsøker å måle. Indeksverdiene er gjennomsnittscoren av hvert av disse beslektede spørsmålene. Alle svarene studentene avgir inngår i beregning av gjennomsnitt.

Spørsmålsbatteriene har et innledende hovedspørsmål etterfulgt av påstander med en fem-delt Likert-skala som går fra 1 til 5. Ytterpunktene er enten merket med «ikke enig / helt enig», «ikke tilfreds / svært tilfreds» eller «i liten grad / i stor grad». Hvilke formuleringer som er brukt i de ulike spørsmålsbatteriene avhenger av ordlyden på det innledende hovedspørsmålet og hver enkelt påstand i batteriet. De fleste spørsmålsbatteriene er utviklet med tanke på at det skal konstrueres en indeks på bakgrunn av de enkelte spørsmålene/påstandene. For at disse indeksene skal gi meningsfulle resultater må hvert enkelt spørsmål måle den samme underliggende dimensjonen, og spørsmålene må ha en høy nok indre konsistens. Vi ser på samvariasjonen mellom de ulike spørsmålene, undersøker dimensjonalitet ved hjelp av faktoranalyse og indre konsistens ved hjelp av Cronbachs Alfa. Vi gjør også en kvalitativ vurdering av innholdet i spørsmålene.

Spørsmålene i Studiebarometeret gir ordinale data. Med andre ord vil et spørsmål med en fem-delt Likert-skala gi verdier som er gjensidig utelukkende og som kan rangeres, men vi kan ikke si noe sikkert om avstanden mellom verdiene. For eksempel kan vi si at 4 er høyere enn 2, men vi kan ikke si at det er dobbelt så høyt. Det kan også tenkes at avstanden mellom verdi 1 og 2 er større enn avstanden mellom verdi 3 og 4. Vanlig faktoranalyse forutsetter kontinuerlige data, med andre ord data på intervall- eller forholdstallsnivå. Rent praktisk kan man utføre en standard faktoranalyse på ordinale data, og i mange tilfeller vil det kunne gi et «godt nok» svar på spørsmålet om dimensjonalitet. Ulempen med en slik fremgangsmåte er at estimatene blir mindre presise.

Det finnes imidlertid alternativer som er tilpasset ordinale data. Et slikt eksempel er faktoranalyse basert på en polykorisk korrelasjonsmatrise. Polykorisk korrelasjon kan brukes på ordinale data dersom man kan forutsette at de ordinale variablene er en kategorisering av en normalfordelt og kontinuerlig latent variabel. I praksis er det ikke mulig

å undersøke hvorvidt denne forutsetningen holder, og man må derfor gjøre en teoretisk antagelse. I vårt tilfelle er variablene basert på spørsmål om holdninger og oppfatninger om ulike sider ved kvaliteten på et studieprogram. Det er rimelig å anta at dette egentlig er kontinuerlige fenomener som deretter er blitt kategorisert i et spørreskjema. Metoden vi bruker er å først beregne en korrelasjonsmatrise med polykoriske korrelasjoner. Deretter utfører vi en faktoranalyse med utgangspunkt i korrelasjonsmatrisen. Resultatene fra en faktoranalyse utført på en polykorisk korrelasjonsmatrise kan tolkes på samme måte som resultatene fra en vanlig faktoranalyse.

Som en hovedregel forholder vi oss til Kaisers kriterium som sier at man beholder alle faktorer med en «eigenvalue» høyere enn 1. Kaisers kriterium er en velkjent og ofte brukt metode for å identifisere antall faktorer. Metoden er blitt kritisert for å være noe upresis ved at den kan føre til en overestimering av antall faktorer. Vi vurderer at denne metoden er akseptabel til vår bruk. I noen tilfeller, for eksempel dersom en faktor har en eigenvalue som kun er marginalt høyere enn 1, kan vi gjøre andre vurderinger. Hensikten med faktoranalysene er å sikre at vi ikke beregner en indeks for en gruppe av spørsmål som egentlig måler to (eller flere) helt forskjellige ting.

Når det gjelder hvilke variabler som skal inngå i indeksen (faktoren), setter vi en nedre grense for faktorladningene på 0,4. Dette er forholdsvis liberalt, og man kunne argumentert for en strengere grense på for eksempel 0,6. I vårt tilfelle er imidlertid ikke hensikten å redusere antall variabler i en indeks mest mulig, men å sørge for at alle variablene vi bruker i en indeks er knyttet til den samme underliggende dimensjonen. Spørsmålsbatteriene i Studiebarometeret inneholder typisk en håndfull variabler. Dersom vi skulle konstruert noen få indekser på bakgrunn av et høyt antall variabler, ville det vært mer naturlig med en høyere grenseverdi.

Etter at faktoranalysen er utført, beregner vi Cronbachs Alfa for de variablene som inngår i den identifiserte faktoren/indeksen. Alfa er et mål på indre konsistens. Dette kan forstås som at Alfa måler hvor godt relatert de enkelte variablene er som en gruppe. En høy Alfa trenger ikke nødvendigvis å bety at alle variablene er knyttet til den samme underliggende dimensjonen. Dette er årsaken til at vi utfører en faktoranalyse først. Når det gjelder Alfa, opererer vi ikke nødvendigvis med en absolutt terskelverdi, men vi ønsker i hovedsak at Alfa skal være minst 0,7. En vanlig praksis er å si at en Alfa på minst 0,7 er «akseptabelt», mens en Alfa på minst 0,8 er «bra» og en Alfa på minst 0,9 er «utmerket».

Vi utfører en faktoranalyse etterfulgt av en beregning av Alfa for alle spørsmålene innenfor hvert enkelt spørsmålsbatteri for de spørsmålsbatteriene hvor vi er interesserte i å beregne en indeks. Som et eksempel på denne prosessen utfører vi først en faktoranalyse på fem variabler fra spørsmålsbatteri A. Dersom faktoranalysen identifiserer én tydelig faktor og alle de fem variablene har tilstrekkelig høye faktorladninger, går vi videre med alle variablene. Dersom kun fire av de fem variablene har tilstrekkelig høye faktorladninger, går vi kun videre med disse fire variablene.

7 Studieprogrammene og nettportalen

Hvert år publiseres resultatene fra studentundersøkelsen i nettportalen Studiebarometeret.no. I portalen er det mulig å søke opp og se resultater for hvert enkelt studieprogram og å sammenligne resultatene fra inntil tre forskjellige program. I tillegg blir

resultatene vist sammen med gjennomsnittet for utdanningsgruppen⁸ programmet tilhører så lenge det er mange nok program med mange nok svarende innenfor denne utdanningsgruppen. Dersom det er for få program med mange nok svarende i utdanningsgruppen, vises gjennomsnittet for faggruppen⁹ programmet tilhører. Dersom det er for få svar innenfor faggruppen, vises ingen ytterligere snittverdier. Brukere av nettportalen kan også velge tidsserievisning og sammenligne resultatene med tidligere år. I tillegg er det mulig å se mer detaljerte statistiske data som svarfordeling og standardavvik.

Resultatene fra studentundersøkelsen vises i nettportalen med gjennomsnittlige score på spørsmålene i skjemaet. Gjennomsnittscoren beregnes både på enkeltspørsmål og på grupper av beslektede spørsmål, kalt indekser (beskrevet i kapittel 5).

7.1 Studieprogrammer og terskelverdier

Populasjonen for Studiebarometeret 2021 er fordelt på om lag 1 800 studieprogrammer. Mange studieprogram er små, med få mottakere av spørreskjema. For å unngå at enkelt svar skal gi store utslag og samtidig sikre anonymitet for studentene opererer NOKUT med nedre terskelverdier for visning av svar data i nettportalen:

- Mellom 6 og 9 svarende og svarprosenten høyere enn 49,5 prosent
- Minst 10 svarende og svarprosent høyere enn 19,5 prosent

I 2021 var det 742 (41 prosent) av studieprogrammene som ikke tilfredsstilte terskelverdiene, mens 1 050 (59 prosent) av studieprogrammene tilfredsstilte terskelverdiene for nettportalen.

Hovedårsaken til at studieprogrammene ikke når terskelverdiene er et lavt antall studenter på studieprogrammene. 9 prosent av alle studieprogrammene hadde færre enn seks studenter i populasjonen, og 25 prosent hadde færre enn seks svarende.

7.2 Sammenslåing av data og visning i nettportalen

For å kunne vise svar data for flere studieprogram slår vi sammen svar data fra 2020 og 2021 for de studieprogrammene som ikke tilfredsstilte terskelverdiene i 2021. For at et program skal vises med sammenslåtte data må minst 3 studenter ha svart på årets undersøkelse, og disse må utgjøre minst en fjerdedel av det samlede antall svar inneværende og foregående år.

For 500 studieprogrammer ble resultatene for 2020 og 2021 slått sammen. Av disse var det 199 som ikke oppfylte terskelverdiene selv etter sammenslåing, mens 301 oppfylte terskelverdiene etter sammenslåingen.

Til sammen blir det vist resultater i nettportalen for 1352 studieprogrammer. De studieprogrammene som ikke oppfyller terskelverdiene for visning av resultater, er likevel søkbare og synlige med navn og bakgrunnsinformasjon i portalen.

⁸ I nettportalen grupperes studieprogrammene i fagfelt, faggruppe og utdanningsgruppe. Dette er kategoriseringer av studieprogram som er hentet fra SSBs Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS). Hvert studieprogram er plassert i NUS-kodeverket. Fagfelt er øverste nivå i NUS, disse fremkommer som de åtte hovedkategoriene på Studiebarometerets forside. I hvert fagfelt finnes det flere faggrupper (plassert under hvert fagfelt på forsidene), som igjen er delt inn i utdanningsgrupper.

⁹ Se forrige fotnote.

For Studiebarometeret 2021 viser portalen svardata for 75 prosent av alle programmene, en marginal økning fra 74 prosent i fjor. En viktig årsak til at visningsgraden ikke har gått ned selv om svarprosenten er lavere, er at det i år er flere studenter per studieprogram. Over 90 prosent av studentene som er invitert til å delta i undersøkelsen, går på et studieprogram som vi viser resultater for.

På bakgrunn av innspill fra sektoren har NOKUT også innført et varsel i portalen for programmer der det er få svarende, men ikke for få til at resultatene vises. Ved 15 eller færre svarende dukker det opp et varsel («NB! Få svarende») på programsiden. Terskelen er satt til under 16 svarende, siden NOKUT vurderer at under dette antallet vil en enkelt respondent potensielt kunne ha uforholdsmessig stor innflytelse på snittverdiene på programmet (om de avgir svar i de ekstreme endene av skalaen). I 2021 vises 625 programmer med varsel i portalen.

Vedlegg 1 – Oversikt over spørreskjema

Vedleggstabell.1 Oversikt over spørreskjemaet, Studiebarometeret 2021.

Tema	Svarskala	Merknad
Undervisning	Ikke enig – helt enig	Sist endret i 2018
Omfang av tilbakemelding og veiledning	Antall ganger	Valgfritt, sist endret i 2015
Tilbakemelding og veiledning	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Noe justert i 2018
Faglig og sosialt miljø	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Sist endret i 2015
Fysisk læringsmiljø og infrastruktur	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Fra 2013
Organisering av studieprogrammet	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Sist endret i 2017
Vurderingsformer	I liten grad – i stor grad	Sist endret i 2017. Har fritekstfelt (nytt i 2019).
Medvirkning	I liten grad – i stor grad	Endret i 2018. Kun ett av spørsmålene med i 2020 og 2021.
Studieprogrammet evne til å inspirere	I liten grad – i stor grad	Sist endret i 2014
Eget læringsutbytte	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Fra 2013
Eget engasjement	Ikke enig – helt enig	Sist endret i 2014
Forventninger	I liten grad – i stor grad	Sist endret i 2016
Bruk av digitale verktøy	I liten grad – i stor grad	Endret i 2018
Overordnet tilfredshet	Ikke enig – helt enig	Fra 2013
Tidsbruk på faglige aktiviteter og betalt arbeid	Antall timer	Sist endret i 2014
Praksis	Ikke tilfreds – svært tilfreds	Ny i 2020. Kun til de som har hatt praksis.
Tilknytning til arbeidslivet	I liten grad – i stor grad	Endret i 2019.
Fysisk og sosialt læringsmiljø under koronapandemien	Helt uenig – helt enig	Ny i 2021
Avlysning av aktiviteter under koronapandemien	Antall ganger	Ny i 2021
Nettundervisning under koronapandemien	Helt uenig – helt enig	Ny i 2021
Holdning til nettundervisning	I liten grad – i stor grad	Ny i 2021
Læringsutbyttebeskrivelser	Ikke enig – helt enig	Ny i 2021
Bruk av ulike undervisningsformer	I liten grad – i stor grad	Valgfritt, fra 2014
Undervisningsformenenes bidrag	I liten grad – i stor grad	Valgfritt, fra 2014
Informasjon om deg		
Generelle kommentarer om undersøkelsen		
Samtykke		

Vedlegg 2 – E-postinvitasjon

Kjære student, si din mening om studieprogrammet ditt!

Dette er en invitasjon til å delta i Studiebarometeret – den nasjonale undersøkelsen om studiekvalitet.

Scroll down to see the invitation in English.

Undersøkinga er òg tilgjengeleg på nynorsk.

Formål

Studiebarometeret gjennomføres for å fange opp studentenes syn på utdanningskvalitet. Formålet er å øke studiekvaliteten og gi nyttig informasjon til høyskoler/universiteter, studenter og andre. Resultatene gir utdanningsinstitusjonene mulighet til å gjøre forbedringer. I tillegg brukes resultatene til forskning på utdanningskvalitet. Undersøkelsen utføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Undersøkelsen går til 74 000 studenter i 2. og 5. studieår. Institusjonen din har latt oss hente ut direkte personidentifiserbare opplysninger (e-postadresse og telefonnr.) og indirekte personidentifiserbare opplysninger (studieprogram, kjønn, alder, opptaksgrunnlag, eksamensresultater og statsborgerskap).

Hva innebærer det for deg å delta?

Å delta i undersøkelsen innebærer å fylle ut et spørreskjema. Dette tar ca. 10-15 minutter. Alle som svarer er med i trekningen av 5 gavekort på 5 000 kr og 25 gavekort på 1 000 kr.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i undersøkelsen. Du kan når som helst og uten grunn kreve at vi fjerner alle opplysninger om deg.

Trykk på knappen under for å svare på undersøkelsen:

[KLIKK HER FOR Å SVARE](#)

Lenken er personlig og må ikke videresendes!

Reserveløsning/Problemer?

Hvis lenken ikke fungerer, kan du gjøre følgende:

Gå til siden <https://www.nokut.no/studiebarometeret/login>
Skriv inn ditt mobilnummer og du får en ny lenke på SMS

Personvern - Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

All informasjon som samles inn behandles konfidensielt og i samsvar med personverntilordet. Det vil ikke bli offentliggjort data som kan identifisere den enkelte.

Mer informasjon om personvern finnes i undersøkelsen.

Bakgrunnsinformasjon utleveres fra institusjonene til NOKUT for alle studentene, på bakgrunn av en rettslig forpliktelse. Det gjelder også de som ikke svarer. Dette for å undersøke om svarene vi får er representative, noe som er svært viktig for å kunne tolke resultatene. Det er mulig å reservere seg mot dette ved å sende e-post til res-studiebarometeret@nokut.no. Kontaktinformasjon til de som ikke deltar i undersøkelsen blir slettet senest 1. desember 2021, mens indirekte personidentifiserbare opplysninger (se over) blir slettet innen februar 2022.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektgruppa: studiebarometeret@nokut.no

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg,
- å få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Med vennlig hilsen

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – NOKUT

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)